

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

Škol. r. 1897/98 vykazuje již jenom 19 dětí. Pro malý počet žactva, z finančních důvodů a pod nátlakem veřejnosti dán ve schůzích náb. obce 21. června a 12. července návrh, aby škola byla koncem škol. r. 1897/98 zrušena. Pro bylo 5, proti 3 hlasy. Tím škola zrušena, učitel odchází do Prahy. Kt. A. Mellion vede matriku, přebírá zároveň vyučování israel. náboženství na obec. a měšť. školách, pokud místo rb. nebude obsazeno.

Synagoga.

Hořická o. ž. obrátila se dopisem z r. 1725 či koncem r. 1724, podepsaným plnomocníkem obce Rubinem Pickem, na pražského arcibiskupa Ferdinanda hraběte z Khünburgu, děkující mu za povolení k vybudování jiné synagogy. Zároveň však ho požádala, nemajíc na stavbu dostatečných hotovostí a jsouc nucena obrátit se o výpomoc na své souvěrce v cizině, jako pražské, vídeňské a jiné, aby jí povoleno bylo stavební dříví i s dovozem a stav. materiál z důchodu vrchnostenského v H. na úvěr a o hotovou stavební zálohu 300 zl. Vše to slibuje ž. o. nejdéle v nejbližších čtyřech letech s nejpoddanějším díkem splatit a dává k zajištění své veškeré jmění v zástavu.

Vyřízení této žádosti, podepsané samotným arcibiskupem Ferdinandem a datované dne 11. března 1725, vypraveno bylo na vrchnostenského hejtmána v H. Jana Michala Oppelta. Žádosti vyhověno a hejtmán Oppelt poukázán, aby ž. o. na stavbu nové synagogy podle svého uznání stavební materiál na úvěr vydal a aby jí z důchodu vrchnostenského dal vyplatit zálohu 300 zl. proti postupnému splacení.

V r. 1726 oznámila hradecká konsistoř tamnímu biskupovi v dopise z 10. února, že hořický děkan učinil oznámení, že v H. byl položen základ ke stavbě žid. synagogy, které tu nikdy nebylo, a že se v pokračování se stavbou čeká pouze na jaro. Poněvadž by to (?) bylo protizákonné, dotazuje se konsistoř, jak se zachovati, a míní, aby o tom byl vyrozuměn pražský arcibiskup jako plnomocník hořického panství.

Židé již r. 1725 děkovali pražskému arcibiskupovi za povolení k vybudování synagogy a proto oznámení hořického děkana V. V. Krňovského přišlo trochu „opožděně“. Tato liknavost byla hradeckou biskupskou konsistoří děkanu na schůzi dne 18. února také vytčena. Od těch dob zabývala se hradecká konsistoř hořickou synagogou poměrně často, tak v sezeních 24. ledna, 10., 14. a 23. února a 12. září 1729. Ve schůzích těch hájila konsistoř proti hořickému vrch. hejtmánu stanovisko, že synagoga nesmí býti ani z kamene, ani větších rozměrů než dosavadní, t. j. podle dosavadních plánů.

Podle předcházejících pramenů byl položen základní kámen ke stavbě v r. 1726, stavba provedena později, možná v r. 1729 neb 1730.

Další zprávy o synagoze jsou v protokolu schůze konsistoře hradecké z 16. července 1764. Biskup hrabě z Blümegenu vyžádal si totiž od konsistoře dobrozdání o žádosti hořických Židů, kterou mu předložili, aby jim dovolil rozšíření a znovuvybudování synagogy. Konsistoř vyžádala si od Židů nárys synagogy staré i projekt nové i se sousedním polohorysem stavení křesťanských. Když pak Židé žádané nárysy předložili, podali hořický farář Frant. Procházka, hořický magistrát a obec své důvody proti žádané novostavbě. Konsistoř uložila proto smidarskému vikáři, aby zjistil, pokud závěry Židů i druhé strany spočívají na pravdě. Vikář podal konsistoři zprávu v sezení dne 1. října 1764, načež konsistoř všecka akta předložila biskupovi k rozhodnutí.

Ve schůzi 29. listopadu 1764 oznámil konsistoři hořický magistrát, že proti stavbě synagogy podal invalidní komisi rozklad, ale že dosud neobdržel vyřízení.

19. dubna 1765 obdržela hořická o. ž., pozůstávající ze 40 rodin, trvale v H. usazených a požívajících zeměpanské ochrany, od hradeckého biskupa Heřmana Hanibala svobodného pána z Blümegenu povolení k žádanému rozšíření a restaurování své tehdejší úzké synagogy. Důvodem bylo, aby Židé nebyli nuceni vykonávat své obrady a pobožnosti na veřejné ulici, čímž mezi sousedním křesťanským obyvatelstvem vyvolávána byla nevole. Přitom bylo konsistoři stanoveno, že napříště nesmí vnitřní délka synagogy překročit 18, šířka 12, zevnější pak, výška i se střechem 14 loket. Zároveň podmíněno, že budova musí býti beze všech vnějších okras. (Rozhodnutí datováno 13. dubna 1765.) Ke stavbě došlo r. 1767.

Podle protokolu na magistrátě města H., 14. března 1845, za přítomnosti předst. n. o. ž., zástupců městské rady a znalců, byly odhadnuty ceny sedadel v synagoze (13 pro muže, 14 pro ženy). Nejdražší místo za 100 zl., další za 70 až 20 zl., pro ženy 20 až 15 zl.

V r. 1859 zděná synagoga s dřevěným krytem vyhořela. Byla opravena, zvýšena a opatřena ohnivzdorným krytem. Upraven též dům u synagogy, kde byla israel. škola. Celkový náklad rozpočten je stavitelem Poličanským na 777.53 zl. (práce zednické, tesařské a pokrývačské).

Do r. 1873 vedeny knihy o kostelních místech (sedadlech) u okres. soudu. Od t. r. vede je ž. o. Místa byla dědičná v rodině, mohla se však prodati. V letech 90 tých místa darována do vlastnictví obce, která je prodávala, získajíc tak nový zdroj příjmů.

Kdy byla v synagoze postavena kruchta (kůr), nemohl jsem přesně zjistiti. Zdá se, že v r. 1888.

V r. 1896 čteme výzvu předst. obce, aby se cvičily pro bohoslužby sborové zpěvy v průvodu harmonia. Členstvo sebralo 33 zl. na udržování zkoušek (hubebnin a učitele).

Již v r. 1900 pomýšlelo se na vnitřní i vnější opravu synagogy a přilehlého obytného stavení. (Návrh, aby tento dům byl zbourán, nepřijat¹²⁾).

Chrást opraven a slavnostně otevřen 28. září 1902¹³⁾. Podle pokladní knihy stály opravy 4800 K, jinde uvedeno 4500 K.

Podle Sommra (viz vpředu) stává v H. synagoga od r. 1728, což odpovídá zápisům. Předs. Josef Müller v pamětním spise v báni katolického kostela uvádí špatně r. 1788. Rb. prof. dr. Gustav S i c h e r z Král. Vinohrad soudí podle nápisu na stropě, na r. asi 1767 (míněna je zděná synagoga s dřevěným krytem), opona nad schránkou je z r. 1755. Nadpis uvnitř zní: „Sláva libanonská k Tobě přijde, jedle, jilm a smrk spolu k ozdobě místa svatyně mé.“ (Citát z Jezaiáše 60, 13.) Zvenčí je nápis: „Obnoveno po zničení domu Božího požárem r. 1859.“

Správci synagogy jsou v letech: 1816 Markus M a u t h n e r, 1843 Hartmann David H i r s c h, 1872 Alex. G r ü n b e r g a Markus P i c k, tento do r. 1891, od r. 1891 je veden jako čestný správce do smrti v r. 1896. Od r. 1891 do 1906 vede správu chrámu M. A. G o l d s c h m i d t, jeho náměstky jsou v r. 1893 a 1894 Ad. M a u t n e r, v r. 1896/97 Josef A d e l, v r. 1909 zvolen správcem Josef A d e l, v r. 1911 JUDr. R. B r u n n e r, nyní Rudolf M u n k.

Rabínové.

R. 1755 Majer L e o (Lev = Löben?) je úřady potvrzen; 1761 „Židé pro rb. světničku v jich chudém domku stavěti chtějí“; 1787—1792 Markus L e w i t;